

Beskæftigelse af indsat under enrumsanbringelse

Udtalt, at en indsat i et statsfængsel under en enrumsanbringelse burde have været tilbudt celledarbejde, idet der ikke var noget i hans personlige forhold, der talte derimod.

Da Direktoratet for Kriminalforsorgen i en udtalelse efterfølgende erklærede sig enig i denne opfattelse og havde meddelt statsfængslet sin opfattelse, foretog jeg ikke videre.

(J. nr. 1988-224-611).

A klagede over en afgørelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om manglende beskæftigelse under enrumsanbringelse og et afslag på anmodning om at telefonere.

A var i 1986 og 1987 indsat til strafudståelse i Statsfængslet i Nyborg, hvortil han var overført fra Statsfængslet i Horsens den 6. maj 1986.

Fra den 15. marts til den 5. maj 1986 var A anbragt i enrum på grund af et undvigelsesforsøg fra Statsfængslet i Horsens.

Under den 7 uger lange enrumsanbringelse var A efter anstaltens bestemmelse uden beskæftigelse, men A fik udbetalt sædvanlig dagdusør. Samtidig med enrumsanbringelsen meddelte Direktoratet for Kriminalforsorgen besøgsforbud. Af anstaltens inspektionsjournal fremgik det, at direktoratet den 25. marts 1986:

» ...har ophævet det totale forbud mod besøg. Indsatte kan herefter modtage besøg af den hidtidige personkreds, idet det overlades til anstalten at afgøre, hvorvidt besøg skal være overværet eller ej. Nægtelse af tilladelse til kirkegang opretholdes, ligesom indsatte ikke kan få tilladelse til at afgive eller modtage telefonsamtaler ... «

I en skrivelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen klagede A over, at han ikke blev tilbudt nogen form for beskæftigelse under enrumsanbringelsen,

FOB nr. 88.133

og over, at han havde modtaget afslag på en anmodning om at telefonere til sin forlovede, B, i den samme periode.

Direktoratet for Kriminalforsorgen anførte bl.a. følgende i en skrivelse til A:

» ...

Endvidere blev det bestemt, at De indtil videre ikke kunne modtage besøg, og at De på grund af undvigelsesrisikoen ikke skulle arbejde i småfag, men skulle have udbetalt sædvanlig dagdusør. Afgørelsen var begrundet i, at man fortsat måtte frygte, at De skulle forsøge at undvige, og det forhold, at adgang til småfagsafdelingen vil indebære en forøget risiko for undvigelse og undvigelsesforberedelse.

På baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder de oplysninger De fremkom med ved forhøret den 18. marts 1986, finder direktoratet at kunne lægge til grund, at De gjorde Dem skyldig i forsøg på undvigelse gennem celle 419 den 15. marts 1986 om aftenen mellem kl. 18.30 og 21.30.

På denne baggrund kan direktoratet tiltræde de foranstaltninger, som blev truffet af statsfængslet.

For så vidt angår spørgsmålet om tilladelse til telefonisk kontakt med B erindrer anstalten ikke, at De over for anstalten skulle have klaget over at have fået afslag på telefonisk kontakt.

Anstalten har oplyst, at De, efter at besøgsforbudet var ophævet, i fuldt omfang har været omfattet af anstaltens interne regler af 2. maj 1983 om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler. Anstalten erindrer ikke, at De har klaget over ikke at have fået imødekommet ansøgninger om tilladelse til at telefonere til Deres nærmeste på de betingelser, der er angivet i den nævnte bekendtgørelse. For så vidt angår det af Dem anførte, at De ikke skulle være undergivet særlige restriktioner, kan direktoratet oplyse, at det fremgår af inspektionsjournalen s. 62-68, at der har været foretaget brevkontrol, og at De har fået meddelelse herom.

Anstalten har oplyst, at det i inspektionsjournalen anførte om, at De ikke kan få tilladelse til at afgive eller modtage telefonsamtaler skal forstås således, at personalet var instrueret om ikke selv at tillade, at De modtog telefonsamtaler, eller selv foretog opkald, men at tilladelsen i givet fald skulle afgives af ledelsen i overensstemmelse med anstaltens bekendtgørelse af 2. maj 1983 om de indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Direktoratet finder ikke anledning til at kritisere anstaltens afgørelser.

... «

I sin klage til mig anførte A følgende om den manglende beskæftigelse under enrumsanbringelsen og om spørgsmålet om muligheden for at telefonere til sin forlovede:

»... »småfag« (er) et frit arbejdsområde for enhver indsat i anstalten. Derfor og i betragtning af, at der rent faktisk er lovregler, der påbyder at »systsætte« - anvise indsatte beskæftigelse, som kan udføres i enrum, finder jeg det chikanøst af sagsbehandleren, at denne ... helt forbigår spørgsmålet om celloarbejde ... og kun behandler spørgsmålet om job i småfagafdelingen.

...

Vedr. spørgsmålet om tilladelse til telefonisk kontakt med min daværende forlovede, her oplyser sagsbehandleren i sin redegørelse, at anstalten ikke erindrer noget derom. Hertil kan jeg oplyse, at såvel pastor (X), ansat ved Vestre Fængsel såvel som fængselspræsten i Horsens, begge kan erindre at de modtog afslag fra ledelsen i anstalten i Horsens på min og min forlovedes anmodning (formidlet af præsterne) om telefonisk samtale i forbindelse med vort forestående bryllup. Jeg ønsker at påklage afgørelsen vedr. ovenstående.

...«

Statsfængslet i Horsens anførte i en udtalelse i anledning af klagen følgende om de manglende beskæftigelsesmuligheder:

»...

Indledningsvis bemærkes, at arbejde i forbindelse med anbringelse i straffcelle, enrumsanbringelse og frivillig enrumsanbringelse i Statsfængslet i Horsens finder sted i en såkaldt småfagsafdeling - et antal celler placeret i midterfløjen, alene beregnet til beskæftigelse.

Som anført i anstaltens svar...blev det den 18. marts 1986 bestemt, at indsatte under sin enrumsanbringelse på grund af undvigelsesrisiko ikke skulle arbejde i småfag. Afgørelsen var begrundet i, at man fortsat måtte frygte, at indsatte ville forsøge at undvige, og at det forhold, at indsatte fik

adgang til småfagsafdelingen, ville indebære en forøget risiko for undvigelse og undvigelsesforberedelse. Da indsatte således på grund af anstaltens bestemmelse ikke gennem arbejde kunne erhverve arbejdspenge, blev det bestemt, at indsatte under sit ophold i enrum i medfør af § 2, stk. 2, nr. 1, i Justitsministeriets cirkulære af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum, skulle have udbetalt sædvanlig timeløn. Denne afgørelse var netop begrundet i, at man i Statsfængslet i Horsens ikke anvender celloarbejde på den celle, som indsatte bebor under strafcelleanbringelsen/enrumsanbringelsen.«

Direktoratet for Kriminalforsorgen henholdt sig i en udtalelse i anledning af klagen til sin afgørelse både for så vidt angik beskæftigelsesmulighederne under enrumsanbringelsen og spørgsmålet om telefonkontakt til A's forlovede.

Jeg bad i en skrivelse Direktoratet for Kriminalforsorgen om efter forudgående indhentet erklæring fra Statsfængslet i Horsens at udtale sig nærmere om baggrunden for, at anstalten ikke var i stand til at tilbyde A beskæftigelse under enrumsanbringelsen. Jeg henviste til § 5, stk. 5, i direktoratets cirkulære om adgangen til at anbringe indsatte i enrum på anstaltens isolationsafdeling. Af instruksens pkt. d vedrørende arbejde fremgår det, at enrumsanbragte skal tilbydes arbejde i enrum i gammel celleafdeling eller i småfagsområdet.

I skrивelsen anførte jeg endvidere følgende:

»...

Det fremgår af direktoratets udtalelse ad 1.... til mig, at »det forhold, at indsatte fik adgang til småfagsafdelingen ville indebære en forøget risiko for undvigelse og undvigelsesforberedelse«. Udtalelsen indeholder imidlertid ingen redegørelse for årsagen til, at (A) ej heller kunne tilbydes anden form for beskæftigelse. Jeg tænker her enten på arbejde i gamle cellefløj, jf. anstaltens instruks af 24. maj 1983, eller - undtagelsesvis og specielt under hensyntagen til den lange enrumsanbringelse - på den celle, (A) beboede.

Jeg anmoder endvidere om en udtalelse om (A's) oplysning ... hvorefter fængselspræsterne i henholdsvis Statsfængslet i Horsens og Vestre Fængsel begge skulle kunne erindre at have modtaget afslag fra ledelsen i Statsfængslet i Horsens på (A's) og hans forlovedes anmodninger om telefonkontakt.

... «

Statsfængslet i Horsens anførte i en udtalelse følgende om baggrunden for, at A ikke blev tilbudt anden form for beskæftigelse, efter at anstalten havde afstået fra at tilbyde beskæftigelse i småfagsafdelingen enten:

»1) i form af arbejde i gammel celle, jf. anstaltens instruks af 24. maj 1983, eller

2) på den celle, (A) beboede,
skal man oplyse følgende:

ad 1) Allerede forud for Folketingets Ombudsmands besøg i Statsfængslet i Horsens den 1. og 2. november 1976 (Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, s. 257) var anstalten ophørt med under udståelse af strafcelle og under enrumsanbringelse at tilbyde celledarbejde, det vil sige udførelse af (småfags) arbejde på den celle, indsatte bebor under strafcelle- eller enrumsanbringelse.

Baggrunden herfor var, at cellernes størrelse (6,3 m²) og brandmæssige hensyn efter anstaltens opfattelse gjorde det uforsvarligt også at lade den enrumsanbragte arbejde i samme celle, hvor han boede. Man havde derfor, som det fremgår af Folketingets Ombudsmands beretning for året 1976, s. 259, i 2. etage, gammel celle, indrettet 3 arbejdsceller, der arbejdsmæssigt var underlagt en fritidslærer i terapien. Terapien er placeret i 3. og 4. etage i gammel celle.

I 1983 blev der etableret 9 arbejdsceller i 1. etage, gammel celle, og dette område blev normeret med en værkfører som leder.

De oprindelige 3 arbejdsceller i 2. etage, gammel celle, blev kort tid efter inddraget til andre formål, og småfagsarbejde blev herefter kun udført i 1. etage, gammel celle, under ledelse af en værkfører.

Formuleringen i punkt d) i instruks af 24. maj 1983 tager sigte på den situation, hvor de oprindelige 3 celler i 2. etage, gammel celle, (under terapien) endnu ikke var nedlagt, men hvor småfag var etableret i 1. etage, gammel celle.

På det tidspunkt, hvor (A) blev anbragt i enrum, var den eneste mulighed for beskæftigelse af enrumsanbragte således i småfagsafdelingen i 1. etage, gammel celle.

ad 2) Af de under 1) nævnte grunde (cellens størrelse og brandmæssige hensyn) fandt anstalten ikke grundlag for at fravige sin faste praksis, hvorefter arbejde på egen celle ikke tillades. Spørgsmålet blev ikke aktualiseret, hverken gennem iagttagelse af indsatte tilstand under enrumsanbringelsen eller ved henvendelse fra indsatte til personalet om beskæftigelse. Det bemærkes i den forbindelse, at indsatte oppebar almindelige arbejdspenge, da anstalten ikke kunne tilbyde det for enrumsarbejde sædvanlige arbejde i småfag. Hertil kommer, at man alene på grund af pladsforholdene i isolationsafdelingen ikke havde mulighed for at afse en celle, der alene kunne anvendes som arbejdscelle, således at indsatte kunne beskæftiges i selve isolationsafdelingen.

Da man fortsat måtte frygte, at indsatte ville forsøge at undvige, og da det forhold, at han fik adgang til småfagsafdelingen, ville indebære en forøget risiko for undvigelse og undvigelsesforberedelse, fandt man, at indsatte måtte forblive i isolationsafdelingen.

... «

Om spørgsmålet om A's muligheder for at telefonere til sin forlovede oplyste Statsfængslet i Horsens følgende:

»...

ad 3) Fængselspræst (X), Københavns Fængsler, har på telefonisk forespørgsel oplyst, at det af hans notater fremgår, at han har haft nogle samtaler omkring den 24. april 1986 med (B) under dennes varetægtsfængsling i Københavns Fængsler. Disse samtaler drejede sig om (B's) indgåelse af ægteskab med (A). Den 28. april 1986 har fængselspræst (X) hos ledende overvagtimester... Københavns Fængsler, fået besked om, at der fra Københavns Fængsler side intet var til hinder for, at (B) førte telefonsamtaler med (A) i anledning af det påtænkte ægteskab.

Fængselspræst (X) tog den 1. maj 1986 telefonisk kontakt med fængselspræst (Y), Statsfængslet i Horsens. Denne oplyste først, at (A) var overført til Statsfængslet i Nyborg. Dernæst - den samme dag - at (A) fortsat var i Statsfængslet i Horsens, men at han snarest skulle overføres til Statsfængslet i Nyborg.

Telefonsamtalen mellem (B) og (A) blev herefter gennemført den 7. maj 1986, dagen efter at (A) var overført til Statsfængslet i Nyborg.

På forespørgsel har fængselspræst (X) oplyst, at han ikke har noteret noget om, at Statsfængslet i Horsens havde bestemt, at samtalen ikke måtte føres, men at han har opfattet sin samtale med fængselspræst (Y) alene som handlende om et tidspunkt, hvor både han og (Y) kunne være tilstede, for at telefonsamtalen mellem (B) og (A) kunne gennemføres.

Fængselspræst (Y) har oplyst, at han omkring den 1. maj 1986 havde nogle samtaler med fængselspræst (X) i anledning af evt. ægteskab mellem (B) og (A).

(Y) erindrer, at han til (A) har oplyst, at (A) ikke uden videre kunne ringe fra præstens kontor, men at der skulle indhentes tilladelse hos inspektionen. Fængselspræst (Y) aftalte med fængselspræst (X) at samtalen blev gennemført, når (A) var ankommet til Nyborg.

Der ses i inspektionsjournalen ikke at være gjort notat om, at man har behandlet spørgsmålet om, hvorvidt (A) mellem den 1. og 6. maj 1986 måtte få tilladelse til at telefonere til (B) der var varetægtsfængslet i Københavns Fængsler. Det bemærkes, at det er korrekt, at tilladelsen til telefonering i det foreliggende tilfælde skulle indhentes hos inspektionen.

... «

Direktoratet for Kriminalforsorgen henholdt sig i en udtalelse til mig til anstaltens udtalelse.

I en skrivelse bad jeg direktoratet om yderligere en udtalelse om baggrunden for den manglende beskæftigelsesmulighed under den lange enrumsanbringelse. Jeg anførte bl.a. følgende:

»...

Det forekommer mig umiddelbart vanskeligt forståeligt, at det ikke skulle være muligt - i overensstemmelse med direktoratets cirkulære af 3. september 1978 om enrumsanbringelse § 5, stk. 5, - at tilbyde enrumsanbragte, som er undvigelsestruede, en eller anden form for beskæftigelse, som kan udføres brandmæssigt forsvarligt i egen celle.

Jeg bemærker herved, at undtagelsesbestemmelsen i cirkulærets § 5, stk. 5, »eller ganske særlige omstændigheder taler derimod«, såvel efter sin sproglige formulering og sammenhæng, idet der i øvrigt henvises til § 2, stk. 2, nr. 7, alene vedrører undladelse af at anvise beskæftigelse som

følge af den indsatte personlige forhold, men derimod ikke angår spørgsmålet om omfanget af anstaltens forpligtelse til at tilbyde beskæftigelse.

... «

Efter at have indhentet udtalelser fra Statsfængslet i Horsens anførte Direktoratet for Kriminalforsorgen bl.a. følgende i en udtalelse:

» ...

Direktoratet er enig i, at undtagelsesbestemmelsen i § 5, stk. 5, i cirkulære af 13. september 1978 om enrumsanbringelse vedrører undladelse af at anvise beskæftigelse som følge af den indsatte personlige forhold.

I overensstemmelse hermed er det ifølge statsfængslets udtalelse af ... forhold vedrørende den indsatte, der har bevirket, at man ikke fandt det forsvarligt at anvise arbejde ved »småfagene« i gammel celle.

Efter direktoratets opfattelse kan denne begrundelse imidlertid næppe medføre, at der ikke kunne anvises arbejde på indsatte egen celle. Herfor taler primært f.eks. praktiske hensyn, manglende plads i enrumsanbringelsen, og brandmyndighedernes henstilling om at nedsætte den såkaldte brandbelastning.

Sagens afgørelse bør derfor bero på en vurdering af, om det arbejde, der kunne anvises af anstalten, ikke kunne udføres på cellen på grund af ovennævnte forhold.

Ifølge statsfængslets udtalelse af... var det småfagsområde, der på tidspunktet for (A's) enrumsanbringelse kunne have været tilbudt, samling af klemmer og samling af ledningsholdere. Denne type arbejde var også forud for (A's) enrumsanbringelse den almindelige form for småfagsarbejde.

Efter direktoratets opfattelse bør Statsfængslet i Horsens tilbyde et velegnet celledarbejde til undvigelsestruede enrumsanbragte i de ganske sjældne tilfælde, hvor disse indsatte af pladsmæssige grunde ikke kan anvises en tom celle i straf- og isolationsafdelingen, hvor indsatte kan udføre småfagsarbejde.

I (A's) tilfælde burde man derfor, eventuelt i samarbejde med brandvænsinspektionsmesteren, have tilbudt celledarbejde med samling af klemmer

og ledningsholdere under sådanne forhold, at brandbelastningen i cellen ikke blev forøget. Man kunne eksempelvis have undgået en forøget brandbelastning ved jævnlige at fjerne de færdigt samlede klemmer og ledningsholdere fra indsattes celle, således at beholdningen af disse på cellen til stadighed var mindst mulig.

Dette er meddelt Statsfængslet i Horsens.

... «

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til A:

»...

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i cirkulære af 13. september 1978 med senere ændringer fastsat regler om enrumsanbringelse. Efter cirkulærets § 5, stk. 5, skal indsatte anvendes til beskæftigelse, der kan udføres i enrum, medmindre ganske særlige forhold taler derimod.

Under Deres enrumsanbringelse i perioden fra den 15. marts til den 5. maj 1986 burde De have været tilbudt celledarbejde, idet der ikke i Deres personlige forhold var noget, som talte derimod.

Direktoratet har nu i sin seneste udtalelse vedrørende den generelle regel og dens anvendelse i det konkrete tilfælde erklæret sig enig i denne opfattelse. Det fremgår endvidere, at direktoratet har meddelt Statsfængslet i Horsens, at anstalten burde have tilbudt Dem beskæftigelse under enrumsanbringelsen.

Jeg har på denne baggrund meddelt Direktoratet for Kriminalforsorgen, at jeg har taget direktoratets oplysninger i skrivelsen ... til efterretning og finder herefter ikke anledning til at foretage videre vedrørende dette spørgsmål.

Om Deres muligheder for telefonkontakt til Deres forlovede (B) må jeg også efter udtalelsen ... konstatere at påstand står imod påstand med hensyn til, hvad der passerede under enrumsanbringelsen. Jeg bemærker, at notatet af 25. marts 1986 i anstaltens inspektionsjournal efter sin ordlyd umiddelbart efterlader det indtryk, at forbuddet imod telefonkontakt var absolut, men finder på grundlag af de oplysninger, der i øvrigt foreligger, ikke at have mulighed for at lægge Deres oplysninger til grund. Det er min opfattelse, at yderligere brevveksling ikke vil kunne bringe større klarhed

over det passerede, og jeg finder herefter ikke at kunne foretage yderligere i anledning af denne del af Deres klage.«